

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

MAPFRE SİGORTA A.Ş. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası	: 2018/5832
Karar Tarihi	: 8/6/2021
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM Celal Mümtaz AKINCI Rıdvan GÜLEÇ Basri BAĞCI
Raportör	: Olcay ÖZCAN
Başvurucu	: Mapfre Sigorta A.Ş.
Vekili	: Av. Savaş İNANDIOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, açılan tazminat davasının sözleşmede yer alan yabancı tahkim şartı gerekçe gösterilerek görevsizlik yönünden reddine karar verilmesi sonucunda alacağın tahsil edilmesi imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 22/2/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonunca başvurunun konu yönünden (makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyet) ayrılmasına, ayrılan dosyanın 2018/31221 başvuru numarasına kaydedilmesine ve diğer iddialar yönünden başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
7. Başvurucu Mapfre Genel Sigorta A.Ş., merkezi İstanbul'da bulunan bir sigorta şirkettir.

8. Ö. Demir Çelik San. A.Ş. (taştan) yurt dışına demir ihraç etmektedir. Bu kapsamda taşıtan, İngiltere'de bulunan A. Steels Trading Ltd. (gönderilen) Şirketine ihraç edeceği 693 bağ (1.484.800 ton), muhtelif ebatlarda köşebent demir emtiasını 30/10/2010 tarihinde başvurucuya nakliyat sigorta poliçesi ile sigortalattırmıştır.

9. Anılan demir emtiası 30/10/2010 tarihinde İzmir'de bulunan Aliğa Limanı'ndan B. Chartering GMBH&CO.KG Şirketine (taşıyan) ait E.J. gemisine (gemi) yüklenmiş ve İngiltere'nin Birkenhead Limanı'na doğru yola çıkmıştır.

10. 19/11/2010 tarihinde Birkenhead Limanı'nda tahliyesi yapılan gemideki demir emtiasının 215 bağının paslanma nedeniyle hasar gördüğü tespit edilmiştir. Yapılan ekspertiz incelemesi sonucunda bu hasarın emtiasının tuzlu deniz suyuyla ıslanmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Gönderilen, aynı tarihte taşıyana hasar ihbarında bulunmuş ve tahliye sırasında çok sayıda çelik demetinin ambara giren deniz suyu nedeniyle ağır derecede paslı olduğunu belirterek her türlü hasar ve sonuçlarından gemi kaptanlığını sorumlu tuttuklarını ifade etmiştir.

11. Gönderilenin Liverpool'da bulunan deposunda yapılan incelemede hasarlı bağ sayısı 366 olarak bildirilmiş ve ekspertiz raporuna göre toplam zarar bedeli 55.000 İngiliz sterlini olarak tespit edilmiştir. Gönderilen, başvurucuya ilettiği alacağın temlikine ilişkin belge ile sigorta tazminatının taşıtana ödenmesini talep etmiştir.

12. Başvurucu tarafından zarar gören emtiasının hedeli sigorta poliçesi ve alacağın temlikli hükümleri kapsamında taşıtana ödenmiştir.

13. Başvurucu, yapılan ödeme oranında taşıtanın haklarına hâlef olduğu gerekçesiyle borçlu gemi donatanını/işletenini temsilen gemi kaptanı A.F.ye izafeten acentesi MTS D. ve Tic. Ltd. Şti. aleyhine Beyoğlu İcra Müdürlüğünde (İcra Müdürlüğü) 15.643,32 İngiliz sterlini, 16.368,66 İngiliz sterlini, 17.861,25 İngiliz sterlini ve 5.533,62 İngiliz sterlini bedelli olmak üzere dört ayrı dosya ile taşınır rehinin paraya çevrilmesi yolu ile icra takihini başlatmıştır. Ödeme emirleri 12/7/2011 tarihinde tebliğ edilmiş ve 14/7/2011 tarihinde yapılan itirazlar üzerine takipler durdurulmuştur.

14. Başvurucu tarafından 12/4/2012 tarihinde denizcilik ihtisas mahkemesi sıfatıyla görev yapan İstanbul 17. Asliye Ticaret Mahkemesinde (Ticaret Mahkemesi) taşıyan aleyhine itirazın iptali davası açılmıştır.

15. Davalı taşıyan tarafından Almanya'da yerleşik olduğu ve sözleşmede yabancı tahkim (Londra'da) şartı bulunduğu gerekçesiyle yapılan yetki ve tahkim itirazları Ticaret Mahkemesi tarafından 29/1/2013 tarihli ilk duruşmada reddedilmiştir. Ticaret Mahkemesi, tahkim itirazının reddine karar verirken konşimentoda charter partiye (Deniz ticareti hukukunda charter sözleşmesi, bir yükün taşınması için yapılan navlun sözleşmesinin türünü ifade etmektedir.) atfın sadece navlun bedeli için olduğuna vurgu yapmıştır.

16. Ticaret Mahkemesi 25/6/2015 tarihinde davanın kabulüne, icra takiplerine yapılan itirazların iptaline ve takiplerin devamına, icra inkâr tazminatı taleplerinin reddine ve asıl alacak bedeli olan 55.000 İngiliz sterlini ile sınırlı olmak kaydıyla 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nun 1235. maddesinin yedinci fıkrası ve 1361. maddesi gereği gemi üzerine kanuni rehin hakkı tesisine karar vermiştir. Mahkeme kararının gerekçesinde tahkim itirazının reddine ilişkin şu gerekçeye yer verilmiştir:

i. Davanın çarter partiye göre değil konşimentoya dayalı olarak açıldığı ve dava konusu konşimentoda taşıyanın gösterilmediği belirtilerek 6762 sayılı mülga Kanun'un 1099. maddesine göre konşimentoda taşıyanın adı bulunmadığından donatanın aynı zamanda taşıyan sayıldığı belirtilmiştir.

ii. Donatan ile gönderilenin alacağını temlik alan yükletene ödeme yapılmadığından sigortacı arasındaki ilişkinin çarter partiye göre değil konşimentoya göre tayin edilmesi gerektiği, çarter parti veya fixture recap şartlarının çarter üstlenen ve çarterer arasında geçerli olacağı, tahkim şartının da çarteri üstlenen ile çarterer arasında geçerli olduğu vurgulanarak gönderilenin çarter partideki tahkim klotuna tabi olmasının beklenemeyeceğine işaret edilmiştir.

17. Yapılan temyiz istemini inceleyen Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay Dairesi) 12/1/2017 tarihinde karar bozmuştur. Bozma gerekçesi özetle şöyledir:

i. 6762 sayılı mülga Kanun'un 1110. maddesi hükmüne göre taşıyan ile gönderilen arasındaki hukuki ilişkide konşimentonun, taşıyan ile taşıtan arasındaki hukuki ilişkide ise navlun sözleşmesi hükümlerinin bağlayıcı olduğu belirtilmiştir.

ii. Konşimentoda "çarter parti ile birlikte kullanılacağı" (to be used with charter parties) kaydı ile "Navlun 25/10/2010 tarihli çarter sözleşmesi uyarınca ödenecektir." kaydının yer aldığı, dosyaya sunulmuş olan konşimento formunun arka yüzünde yer alan taşıma şartlarının 1. maddesinde "Ön yüzde tarihi belirtilmiş olan çarter partinin tüm hüküm ve şartları, hak ve istisnaları, tabi olunan hukuk ve tahkim klotu da dahil olmak üzere bu suretle geçerli kılınmıştır." şeklinde belirtildiği ve taşıma sözleşmesinin 42. maddesinde tahkim şartının kararlaştırıldığı vurgulanarak tahkim şartının geçerli olduğu ifade edilmiştir.

iii. Bu nedenlerle davanın tahkim şartı nedeniyle görev yönünden reddi gerektiğine işaret edilmiştir.

18. Bozmaya uyan Ticaret Mahkemesi 15/5/2017 tarihinde tahkim şartı nedeniyle görevsizlik kararı vermiştir.

19. Temyiz edilen karar Yargıtay Dairesince 4/12/2017 tarihinde onanmıştır.

20. Nihai karar 23/1/2018 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edilmiştir.

21. Başvuru 22/2/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

22. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 116. maddesi şöyledir:

"İlk itirazlar aşağıdakilerden ibarettir:

a) Kesin yetki kuralının bulunmadığı hâllerde yetki itirazı.

b) Uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenmesi gerektiği itirazı.

c) (Mülga:22/7/2020-7251/8 md.)"

23. Sözleşme tarihinde yürürlükte bulunan 6762 sayılı mülga Kanun'un 1110. maddesi şöyledir:

"Taşıyan ile gönderilen arasındaki hukuki münasebetlerde konişmento esas tutulur.

Konişmento hususıyla taşıyanın malları 1098 inci maddenin 8 inci bendinde ve 1114 üncü maddede yazılı olduğu gibi teslim aldığına dair karine teşkil eder. Bu hüküm:

1. Konişmentoya 1100 üncü maddenin son fıkrası uyarınca bir şerhin yazılması halinde:

2. Konişmentoya: "İçindeki belli değil" veya aynı manayı ifade eden bir şerhin yazılması şartıyla kaptana ambalajlı olarak veya kapalı kâblar içinde tevdi edilmiş olan malların muhtevası hakkında;

tabik olunmaz.

Taşıyan ile taşıtan arasındaki hukuki münasebetler navlun mukavelesinin hükümlerine bağlı kalır."

24. 6762 sayılı mülga Kanun'un 1235. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Aşağıdaki alacaklar sahiplerine "gemi alacaklısı hakkı" verir:

...

7. Taşıyan aynı zamanda donatan olmasa bile, yük ile 1128 inci maddenin 2 nci fıkrasında yazılı bagajın teslim edilmemesinden veya hasara uğramasından doğan alacaklar ile yolcu veya mal taşıma akitlerinin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemiş olmasından doğan peşin ödenmiş navlunun geri alınması dahil diğer bütün alacaklar;

..."

25. 6762 sayılı mülga Kanun'un 1236. maddesi şöyledir:

"Deniz ödündeki akdi rehin dışında gemi alacaklılarının gemi ve teferruatı üzerinde kanuni bir rehin hakları vardır.

Rehin hakkı gemiye zilyed olan her üçüncü şahsa karşı ileri sürülebilir.

Devlet, vilayet, belediye ve diğer amme hükmi şahıslarına ait olup denizde kazanç elde etme maksadına tahsis edilmeyen veya fillen böyle bir maksat için kullanılmıyan gemiler üzerinde kanuni rehin hakkı doğmaz. Şu kadar ki: bu hükmi şahıslar 1235 inci maddedeki gemi alacaklılarına karşı: gemi ve teferruatının alacaklara sebep olan yolculuk sonundaki değeri ile aynı yolculukta kazanılan navlun tutarı, gemi alacaklıları arasında kanun

sıralarına göre paylaşmış olsaydı alacaklılara düşecek miktar ne idiye o nispette şahsan mesuldürler. 1252 ve 1253 üncü maddelerle 1255 inci maddenin 2 nci fıkrası ve 1256 ncı madde hükmü burada da tatbik olunur. "

26. 6762 sayılı mülga Kanun'un 1242. maddesi şöyledir:

"Gemi alacaklıları, gemi ve navlun (Deniz serveti) üzerinden haklarını İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre alırlar.

Şu kadar ki;

1. İcra ve İflas Kanununun rehinle temin edilmiş alacaklar için ihtiyati haciz istenmeyeceğine dair olan hükmiyle rehin paraya çevrilmeden iflas yoluyla takip yapılmasına engel olan hükmi burada tatbik olunmaz.

2. Davaya veya takip donatana karşı olabileceği gibi, gemi bağlama limanında bulunsa bile, kaptana karşı da olabilir.

Kaptan aleyhine verilen hüküm veya kesinleşen takip donatana saridir.

3. Mücerreret gemi teferruatının veya gemi siciline kayıtlı bulunmayan gemilerin satışı ile navlun atacağı devri hakkında İcra ve İflas Kanununun 112-121 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur "

2. Yargıtay Kararları

a. Başvurucu Tarafından İleri Sürülen Yargıtay Kararları

27. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14/2/2008 tarihli ve E.2007/11928, K.2008/1587 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Davacı vekili, müvekkiline ait 2.016,220 M/Ton mısır yükünün Köstence'den Bandırma'ya taşınmasını üstlenen davalının, yükü tam ve sağlam olarak teslim alınmasına rağmen, geliş limanında yapılan tespit ile taşıma sırasında hasarlandığını ve ticari değerini tümüyle yitirdiğinin anlaşılıp, yükün tahliyesinin durdurulduğunu, müvekkilinin mal bedeli ve kâr kaybı ile birlikte akreditif masrafı, antrepo, liman ve gümrük masraflarından oluşan zararının toplam 381.252.17 USD olduğunu ileri sürerek, gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tesis ve toplam zararın dava tarihinden itibaren kamu bankalarının bir yıllık USD mevduatına uyguladıkları en yüksek faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı vekili, konişmentodaki tahkim şartı gereğince uyuşmazlığın Paris Denizcilik Tahkim Odası nezdinde ve tahkim kuralları çerçevesinde Fransız Hukukunu göre çözümlenmesi gerektiğini, zararın yükün menşesinde nemli olarak yüklenmesinden kaynaklandığını ve taşıyıcının sorumluluğunun bulunmadığını, davacının TTK'nın 1066. maddesine uygun olarak hasar ihbarında bulunmadığını, aksi düşünülecek olsa bile sorumluluğun ton başına 100.000 TL ile sınırlı olduğunu, kâr kaybı istenemeyeceğini savunarak davanın reddini istemiştir.

...

1-Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, isteme konu alacaklar TTK'nun 1235/7 maddesinde öngörülen gemi alacaklısı hakkı veren alacaklardan olup TTK'nun 1236. maddesinde düzenlenen gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tanınmasına ilişkin olması nedeniyle Dairemizin 1999/5412-6635, 2000/8775 esas, 2001/727 karar sayılı ilamlarında da belirtildiği gibi, TTK'nun 1236. maddesinde öngörülen kanuni rehin hakkının gemiyi takip etmesi nedeniyle Türk Limanına gelmiş olan gemi açısından rehin hakkı tesisi davasında mahkemenin görevli ve yetkili bulunmasına göre davalı vekilinin yerinde görülmeven ve aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan değer temyiz itirazlarının reddi gerekmektedir.

..."

28. Yargıtay Dairesinin 10/12/2009 tarihli ve E.2008/7283, K.2009/12746 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

..."

Davacı vekili, müvekkili tarafından yurt dışından ithal edilen haz yağlı emtiaısının 'M/T İEYOLU GOLD' isimli tankere hasarsız olarak yüklenmiş olmasına rağmen anılan emtiaının varna limanına geldiğinde yüke tuzlu su karışması nedeniyle yükün kimyasal yapısının bozulması hurda haline geldiğini, zarardan deniz taşıyıcının sorumlu bulunduğunu ileri sürerek, fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla müvekkilinin alıcısı olduğu yükte meydana gelen hasar nedeniyle uğradığı 800.000 ABD Doları zararın faiziyle birlikte davalılardan tahsilini ve söz konusu gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tesis edilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, işbu davaya konu taşımadan doğacak uyumsuzlukların Londra'da tahkim yolu ile çözülmesinin kararlaştırılmış olduğunu, konşimentoda da bu konudaki hükme atıfta bulunduğu savunarak, davanın öncelikle görev ve yetki yönünden reddini istemiştir.

...

Dava, davalı tarafından deniz yolu ile taşınan yükte meydana gelen hasar nedeniyle uğranılan zararın tazmini ile taşımayı yapan gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tesisi istemlerine ilişkindir. Mahkemece, davalı tarafın uyumsuzluğun çözümünde yurt dışında bulunan tahkim kurulunun görevli olduğuna ilişkin itirazı yerinde görülerek bu nedenle dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

Davaya konu alacak TTK'nun 1235/7 nci maddesinde öngörülen gemi alacaklısı hakkı veren alacaklardan olup, bu alacak için TTK'nun 1236 nci maddesi uyarınca gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tamımı bulunmaktadı. Davada, taşımayı yapan tanker gemisi üzerinde kanuni rehin hakkı tesisi de istenmiştir. Olayda uygulanması gereken 2675 sayılı Kanun'un 23 ncu maddesi uyarınca kanuni rehin hakkı yönünden Türk hukuku uygulanacaktır. Gemi alacaklısı hakkı bir kanuni rehin hakkı mahiyetinde olup, kamundan doğduğu için tescile ve teslimine gerek olmadan hüküm ifade eder. Aynı hak olan rehin hakkı, TTK'nun 1236/2 nci maddesi uyarınca gemi ve navhunu takip eder. Kanuni rehin hakkının fiilen uygulanabilmesi için somut olayda öncelikle gemi hakkında seferden men kararı alınmış, davalı tarafca teminat gösterilmesi üzerine bu tedbir kararı teminat üzerine kaydırılmıştır. Bu durumda alacaklının kanunun tamıdığı aynı bir hak olan rehin hakkının yerine getirilebilmesi için alınan tedbir kararının devamı için yasal sürede açılmış bulunan işbu davanın Türk mahkemesinde sonuçlandırılmasında yasal zorunluluk bulunmasına göre

davalının tahkim itirazının reddine karar verilerek uyumsuzluğun esasına girilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmektedir.

..."

29. Yargıtay Dairesinin 18/3/2013 tarihli ve E.2012/5290, K.2013/5238 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Dava, deniz taşımasından kaynaklanan noksan mal bedeline ilişkin alacak ve taşımayı yapan gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tesisi istemlerine ilişkindir. Mahkemece, davalı tarafın uyumsuzluğun çözümünde yurt dışında bulunan tahkim kurumunun görevli olduğuna ilişkin itirazı yerinde görülerek dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

Davaya konu alacak TTK'nun 1235/7. maddesinde öngörülen gemi alacaklısı hakkı veren alacaklardan olup, bu alacak için TTK'nun 1236. maddesi uyarınca gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tanınmış bulunmaktadır. Davada, gemi üzerinde kanuni rehin hakkı tesisi de istenmiştir. Gemi alacaklısı hakkı bir kanuni rehin hakkı mahiyetinde olup, kanundan doğduğu için tescile ve teslimine gerek olmadan hüküm ifade eder. Aynı hak olan rehin hakkı, TTK'nun 1236/2. maddesi uyarınca gemi ve navlunu takip eder. Kanuni rehin hakkının fiilen uygulanabilmesi için somut olayda öncelikle gemi hakkında seferden men kararı alınmış, davalı tarafça teminat gösterilmesi üzerine bu tedbir kararı teminat üzerine kaydırılmıştır. Bu durumda alacaklının kanunun tanıdığı aynı bir hak olan rehin hakkının yerine getirilebilmesi için alınan tedbir kararının devamı için yasal sürede açılmış bulunan işbu davanın Türk mahkemesinde sonuçlandırılmasında yasal zorunluluk bulunmasına göre davalının tahkim itirazının reddine karar verilerek uyumsuzluğun esasına girilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmektedir.

Ayrıca, mahkemece Dairemizin 2009/10633 E. 2011/3410 sayılı ilamı emsal olduğu belirtilerek tahkim itirazı kabul edilmiş ise de, Dairemizin bu kararı bozma üzerine verilmiş olup, bu davada emsal niteliği bulunmamaktadır. Zira, emsale konu olan davada mahkemece evvela alacağın tahsiline, kanuni rehin hakkı talebinin reddine karar verilmiş ve bu kararı taraflardan sadece davalı vekili temyiz etmiş olup, alacak ile ilgili ihtilaf temyize geldiğinden tahkim itirazının reddine karar verilmesinin doğru olmadığı gerekçesi ile mahkemece verilen bu karar bozulmuştur. Dairemizin 2009/10633 E. 2011/3410 sayılı ilamından da anlaşılacağı üzere bu kez mahkemece bozmaya uyulmuş ve tahkim itirazı nedeni ile davanın reddine karar verildiğinden anılan kararın işbu davada emsal alınması da isabetli değildir.

..."

b. Konuyla İlgili Diğer Yargıtay Kararları

30. Yargıtay Dairesinin 26/2/2009 tarihli ve E.2009/1400, K.2009/2211 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Davacı vekili, müvekkili şirkete nakliyat rizikolarına karşı sigortalanan emtianın İzmir'den Polonya'ya deniz yolu ile taşınmasının davalı tarafından yerine getirildiğini,

sigortalı emtiaın gemiye sağlam, temiz ve noksanız olarak teslim edildiğini, ancak sigortalı/altıya teslimi esnasında yapılan tespitte emtiaın hasarlı olduğunun belirlendiğini, hasarlı emtia tutarı olan 15.684.678.000.-TL'nin sigortalıya ödendiğini, bu suretle sigortalının haklarına halef olunduğunu ileri sürerek, söz konusu tutarın davatıdan faizi ile birlikte tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, malın alıcısı olan davacı sigortalının çarter parti konşimentosunu kullanarak malı teslim aldığını, bu nedenle konşimento ve atıfa bulunduğu çarter parti hükümleri ile bağlı olduğunu, atıfa bulunulan çarter parti hükmi uyarınca uyuşmazlıkların Londra'da tahkim yolu ile çözümünün kararlaştırıldığını, bu nedenle mahkemenin görevsiz bulunduğunu savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve tün dosya kapsamına göre uyuşmazlığın hakem vasıtası ile çözülmesi gerektiği belirtilerek mahkemenin görevsizliği nedeni ile dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

...

Dosyadaki yazılara kararın davandığı delillere gerekirci sebeplere göre, davacı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

..."

31. Yargıtay Dairesinin 26/10/2009 tarihli ve E.2008/6428, K.2009/10945 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

..."

Dava, deniz taşımasında eksik teslimden doğan zararın taşıyandan tazmini istemine ilişkindir.

Davalı taşıyan, konşimentoda tahkim şartı taşıyan çarterpartide atıf yapıldığını savunarak, tahkim itirazında bulunmuş olup, mahkemece, çarter partide yer alan tahkim kaydının konşimento hamili için bağlayıcı olabilmesi için ancak konşimento ile birlikte ciro edilmesi gerektiği, bu hususun ispatlanamamış olduğu gerekçesiyle tahkim itirazı yerinde bulunmamıştır.

TTK'nın 1110/1 nci maddesi uyarınca, taşıyan ile gönderilen arasındaki hukuki münasebetlerde konşimento esastır. Dosyada mevcut 09.10.2005 tarihli konşimentoda "çarterparti ile kullanılacağı" belirtilmiş olup, 28.09.2005 tarihli çarterpartide taraflar arasındaki uyuşmazlığın tahkimde görülmesi gerektiğine yönelik düzenlemenin bulunması halinde malın alıcısı konumunda olan dava dışı sigortalı da bu düzenleme ile bağlıdır. Zira, dava dışı sigortalı alıcı, konşimentoyu ciro ile alıp, bunu ibrazla yükü teslim alında kullandığı anda, konşimentonun şartları ile de bağlanmış olur ve tahkim şartının taşıyanla yükleten arasında kararlaştırılmış olduğunu, kendisinin 3 ncü şahıs durumunda bulunduğunu ve bu nedenle konşimentoda kararlaştırılan tahkim şartı ile bağlı tutulamayacağıı iddia edemez. Davalı sigorta şirketi davasın konşimentoya dayandırmış olup, sigortalı, taşıyan malları teslim aldığına göre, konşimentoda yer alan tahkim şartı böylece gönderileni bağlayacağı gibi, TTK'nın 1361 nci maddesindeki halefiyet ilkesi uyarınca davacı sigorta şirketini de bağlar.

Bu itibarla mahkemece, açıklanan hususlar nazara alınarak, öncelikle konşimentonun atıf yapıldığı çarterpartide tahkim şartının bulunup bulunmadığının denetlenerek, tahkim

şartının bulunması halinde, konişmento ile birlikte ciro edilmiş olup olmamasına bakılmaksızın taraflar arasında bağlayıcı olan konişmentodaki atıf yoluyla çarterparti sözleşmesinde yazılı olan tahkim şartı uyarınca, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yazılı şekilde ve hatalı gerekçe ile işin esasına girilmesi doğru görülmemiş ve kararın açıklanan nedenle davalı yararına bozulması gerekmiştir.

..."

32. Yargıtay Dairesinin 2/5/2012 tarihli ve E.2012/5132, K.2012/7052 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

..."

Davacı vekili, müvekkili şirketin Interbulk Trade LLC firmasından ithal ettiği değirmenlik buğdayın Ukrayna'daki Sivastopol Limanı'ndan davalı tarafından Sanısun Limanı'na getirildiğini, ancak limandaki boşaltma sırasında 86 ton buğdayın eksik olduğu tespit ettiklerini, bu hususla ilgili olarak gemi kaptanına müvekkili tarafından protesto mektubu verildiğini, eksik tespit edilen buğdayın değerinin 52.140,00 TL olduğunu, davalı geminin Türk karasularını terk etmesi halinde müvekkili şirketin alacağının tahsilinin mümkün olmaması sebebiyle 2011/94 D.İş sayılı dosyası ile tedbir kararı alındığını, gemi üzerinde TKK'nın 1235/7 ve 1236. maddeleri uyarınca gemi alacağı ve kamni rehin hakkı doğduğunu, 86 ton değirmenlik buğdayın eksik teslim edilmesi sebebiyle 52.140,00 TL tazminatın eksik teslimin tespit edildiği 17.03.2011 tarihinden itibaren en yüksek ticari avans faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, cevap dilekçesi ile, yetkili mahkemenin Ukrayna Mahkemeleri olduğunu ve yine ayrıca taşımaya konu konşimentonun ön yüzünde 18.02.2011 tarihli çarterpartieye atıfta bulunulduğunu, atıf yapılan çarterpartide ise, taraflar arasında doğacak uyuşmazlıkların çözümünde Londra'da oluşturulacak hakem heyetinin görevli olduğunu belirtildiğini, dolayısı ile görev yönünden davanın reddi gerektiğini ve yine davacının aktif husumet ehliyetinin bulunmadığı gibi müvekkili davalının da pasif husumet ehliyetinin bulunmadığını, zararın usulüne uygun olarak ilgililere ihbar edilmediğini ve meydana gelen zararda müvekkiline yüklenilebilecek hiçbir kusur bulunmadığını, ayrıca istenilen tazminatın fahiş olduğunu belirterek, davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece, 04.03.2011 tarihli konşimentonun önyüzünde 18.02.2011 tarihli çarterpartieye atıf yapıldığı ve yine çarterpartinin atıf yaptığı sözleşmenin 37. maddesi uyarınca uyuşmazlıkların halinde Londra'da oluşturulacak hakem heyetinin görevli olduğunu belirttiği, TTK'nın 1110. maddesinde taşıyan ile gönderilen arasındaki hukuki ihtilaflarda konşimentonun esas tutulacağı hükme bağlandığı, davacıya gönderilen ve konşimentoya göre teslim alınan malların millileştirilmesinin yapıldığı, bu durumda davacı tarafca konşimentonun kullanıldığı açık olup konşimento ile birlikte kullanılacak çarterparti hükümlerinin de artık davacı için bağlayıcı hale geldiği, bu çarterpartide mevcut tahkim klozuna göre taraflar arasındaki uyuşmazlığın Londra'da oluşturulacak hakem heyetine çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle, davalının tahkim itirazının kabulü ile davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

Karar, davacı vekilince temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillere gerekçeleri sebeplere göre, davacı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

..."

33. Yargıtay Dairesinin 10/4/2017 tarihli ve E. 2015/14089, K.2017/1988 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“..

Davacı vekili, müvekkili şirket nezdinde nakliyat emtia sigorta poliçesi ile sigortalı bulunan ... Gıda San Tic'e ait 8.382.716 Kg dökme fosforik asit emteasının, Ürdün Limanı'ndan yüklenerek MT Aşınaz Gemisi ile Bandırma Limanı'na getirildiğini, tahliye sırasında yapılan incelemede emtianın eksik olduğunu tespit edildiğini, yapılan ekspertiz incelemesi neticesinde belirlenen hasar bedelinin 11.04.2014 tarihinde sigortalıya ödendiğini, TTK'nın 1472. maddesi uyarınca taşımada kusuru bulunan davalıdan rücu hakları olduğunu ileri sürerek, 14.029,00 TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın görevsiz mahkemede açıldığını mahkemece denizcilik ihtisas mahkemesi sıfatıyla 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'ne görevsizlik kararı verilmesi gerektiğini, ayrıca mahkemenin yetkisine itiraz ettiklerini, davanın taraflar arasında yapılan Konşimento ve Çarter Parti hükümleri nazara alınarak uyuşmazlığın Londra'da tahkim yoluyla açıklığa kavuşturulması gerektiğini, davanın esasatan da reddi gerektiğini savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, tüm dosya kapsamına göre; konşimentonun ön yüzünde Çarter Parti ile birlikte kullanılacağını belirtildiği, Çarter Parti'de ise 50.000,00 USD'ye kadar olan anlaşmazlıkların tahkim yargılamasına tabi olacağını yazılı olduğu gerekçesiyle, davanın tahkim şartı nedeniyle usulen reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı deliller ile gerektirici sebeplere göre, davacı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

“..”

B. Uluslararası Hukuk

34. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 1 No.lu Protokol'ün "Mülkiyetin korunması" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasanın öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez."

35. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin temel amacı, devlet tarafından mülkiyet hakkına yapılan haksız müdahalelere karşı kişinin korunmasını sağlamaktır. Bununla birlikte Sözleşme'nin 1. maddesi uyarınca taraf her devlet "kendi yetki alanı içinde bulunan herkesin Sözleşme'de

tanımlanan hakları ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlama" yükümlülüğü altındadır. Bu genel nitelikli görevin yerine getirilmesi, Sözleşme ile güvence altına alınan hakların etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamak için bazı pozitif yükümlülükler ortaya koymaktadır (*Ališić ve diğ.leri/Bosna Hersek, Hırvatistan, Sırbistan, Slovenya ve Makedonya Cumhuriyeti* [BD], B. No: 60642/08, 16/7/2014, § 100; *Sovtransavto Holding/Ukrayna*, B. No: 48553/99, 25/7/2002, § 96).

36. AİHM, Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile güvence altına alınan mülkiyet hakkının da bazı pozitif yükümlülükler içerdiğini kabul etmektedir. AİHM'e göre mülkiyet hakkının gerçekten etkili bir biçimde korunabilmesi, devletin müdahale etmeme görevi yanında ayrıca bazı pozitif tedbirler almasını da gerektirmektedir (*Öneryıldız/Türkiye* [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, § 134; *Broniowski/Polonya* [BD], B. No: 31443/96, 22/6/2004, § 143).

37. AİHM; Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin devletin doğrudan müdahalesinin söz konusu olmadığını, özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklar yönünden de -belirli durumlarda- mülkiyet hakkının korunması için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünü içerdiğini kabul etmektedir. Devletin pozitif yükümlülükleri çerçevesinde -özel kişiler arası mülkiyet ilişkileri bakımından olsa bile- kişilerin mülkiyet haklarına yapılacak keyfi müdahalelere karşı hukuksal bir koruma sağlaması gerekmektedir. Bu bağlamda devlet, özellikle tarafların mülkiyet hakkına ilişkin uyuşmazlıklar yönünden usule ilişkin gerekli güvenceleri sunan etkin bir yargısal mekanizma oluşturma yükümlülüğü altındadır. Bu çerçevede oluşturulan yargı yollarında ulusal mahkemeler de iç hukukta yer alan ilgili kanunlar ışığında makul ve adil bir biçimde mülkiyet uyuşmazlıklarını çözmek durumundadır. AİHM, bu gerekliliğin sağlanıp sağlanmadığını değerlendirirken uygulanan usulün bütününe incelemektedir (*Sovtransavto Holding/Ukrayna*, § 96; *Fuklev/Ukrayna*, B. No: 71186/01, 7/6/2005, §§ 90, 91; *Kotov/Rusya* [BD], B. No: 54522/00, 3/4/2012, § 112; *Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], B. No: 73049/01, 11/1/2007, §§ 82-87; *Capital Bank AD/Bulgaristan*, B. No: 49429/99, 24/11/2005, § 134).

38. Bununla birlikte AİHM; iç hukukun yorumlanması ve uygulanması konusundaki görevinin sınırlı olduğunu, ulusal mahkemelerin hukuk kurallarının yorumlanması bakımından sahip oldukları takdir hakkına, açık bir keyfîlik veya bariz bir takdir hatası olmadıkça karışamayacağını belirtmektedir (*Anheuser-Busch Inc./Portekiz*, § 83).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

39. Mahkemenin 8/6/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

40. Başvurucu; zararını ödediği sigortalının haklarına halef olduğunu, icra takiplerinde borca itiraz edildiğini ancak herkese karşı ileri sürülebilen aynı hak niteliğindeki kanuni rehin hakkına itiraz edilmediğini belirtmiştir. Aynı Yargıtay Dairesi içtihatlarında Türk mahkemeleri önünde gemi alacaklısının kanuni rehin hakkı ileri sürüldüğü takdirde tahkim itirazının reddedilerek uyuşmazlığın esasının incelendiğine vurgu yapan başvurucu, bu içtihatların aksine karar verildiğini ifade etmiştir. Başvurucu 29/1/2013 tarihli celsede tahkim itirazı reddedildiği hâlde hasarın meydana geldiği 2010 yılından yaklaşık yedi yıl sonra görevsizlik kararı verildiğini, bu süreçte İngiliz hukukuna göre alacağın zamanaşımına

uğradığını ve süresinde tahkim yoluna başvuramadığından zararının tazmin edilmesi imkânının elinden alındığını iddia etmiştir. Bu gerekçelerle başvurucu; hak arama hürriyeti, adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

41. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet hak[kına] sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplun yararına aykırı olamaz."

42. Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri. ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refahı, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

43. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirilmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu tarafından açılan tazminat davası, sözleşmede yer alan yabancı tahkim şartının geçerli olduğu belirtilmek suretiyle görevsizlik yönünden reddedilmiştir. Ancak başvurucu uzun süre sonra verilen görevsizlik kararı nedeniyle alacağı tahsil imkânının ortadan kaldırıldığını ileri sürdüğünden bütün şikâyetlerinin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Genel İlkeler

44. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvurucunun ihlal iddialarını kanıtlamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoglu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

45. Mülkiyet hakkının korunmasının devlete birtakım pozitif yükümlülükler yüklediği hususu Anayasa'nın 35. maddesinin lafzında açık bir biçimde düzenlenmemiş ise de bu güvencenin sadece devlete atfedilebilen müdahalelere yönelik sınırlamalar getirdiği, bireyi üçüncü kişilerin müdahalelerine karşı korumasız bıraktığı düşünülemez. Pozitif yükümlülüklerin ortaya çıkmasının nedeni *gerçek anlamda koruma* sağlanmasıdır. Buna göre anılan maddede bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkının gerçekten ve etkili bir şekilde korunabilmesi yalnızca devletin müdahaleden kaçınmasına bağlı değildir. Gerçek anlamda koruma sağlanması için devletin negatif yükümlülükleri dışında pozitif yükümlülüklerinin de olması gerekir. Dolayısıyla Anayasa'nın 5. ve 35. maddeleri uyarınca

devletin mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu bağlamda söz konusu pozitif yükümlülükler, kimi durumlarda özel kişiler arasındaki uyumsuzluklar da dâhil olmak üzere mülkiyet hakkının korunması için belirli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir (*Türkiye Emekliler Derneği*, B. No: 2012/1035, 17/7/2014, §§ 34-38; *Eyyüp Boynukara*, B. No: 2013/7842, 17/2/2016, §§ 39-41; *Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi*, B. No: 2014/8649, 15/2/2017, § 43).

46. Devletin pozitif yükümlülükleri, mülkiyet hakkına yapılan müdahalelere karşı usule ilişkin güvenceleri sunan yargısal yolları da içeren etkili hukuksal bir çerçeve oluşturma ve oluşturulan bu hukuksal çerçeve kapsamında yargısal ve idari makamların bireylerin özel kişilerle olan uyumsuzluklarında etkili ve adil bir karar vermesini temin etmek sorumluluklarını da içermektedir (*Selahattin Turan*, B. No: 2014/11410, 22/6/2017, § 41).

47. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfi ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Züliye Öztürk*, B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; *Bekir Yazıcı* [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

48. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet uyumsuzluklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için derece mahkemelerinin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanması gerekmektedir (*Kamil Darbaz ve GMO Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53).

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

49. Somut olayda başvuruçunun ilk şikâyeti, Yargıtay Dairesi içtihatlarının kanuni rehlin hakkı ileri sürüldüğü durumlarda tahkim itirazının reddedilerek uyumsuzluğun esasının incelenmesi gerektiği yönünde olduğu hâlde bu içtihatların aksi yönünde karar verildiğine ilişkindir.

50. Anayasa Mahkemesinin delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına yönelik şikâyetler bakımından görevi, bireysel başvurunun ikincil olma niteliği gereği sınırlıdır. Derece mahkemeleri önünde hukukun ne şekilde yorumlanacağına ve uygulanacağına dair bir uyumsuzluk olduğunda ve bu bağlamda başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların derece mahkemelerince kesin olarak reddedildiği durumlarda açıkça keyfi olmadığı veya bariz bir takdir hatası içermediği sürece Anayasa Mahkemesinin derece mahkemelerinin takdirine müdahale etmesi mümkün değildir. Kaldı ki yukarıda yer verilen içtihatlar da dikkate alındığında derece mahkemeleri, düzenlenen konşimentoda yer alan "çarter parti ile birlikte kullanılacağı" ve "Navlun 25/10/2010 tarihli çarter sözleşmesi

uyarınca ödenecektir." kayıtları, konşimento formunun arka yüzünde yer alan taşıma şartlarının 1. maddesinde "Ön yüzde tarihi belirtilmiş olan charter partinin tüm hüküm ve şartları, hak ve istisnaları, tabii olunan hukuk ve tahkim klotu da dahil olmak üzere bu suretle geçerli kılınmıştır." şeklinde belirtilmesi ve taşıma sözleşmesinin 42. maddesinde yer alan tahkim şartını birlikte değerlendirerek sonuca varmıştır (bkz. §§ 27-33). Dolayısıyla derece mahkemelerince varılan bu sonucun açıkça keyfi olduğundan veya bariz bir takdir hatası içerdiğinden söz edilemez.

51. Başvurucunun bir diğer şikâyeti ise 29/1/2013 tarihli ilk duruşmada tahkim itirazı reddedildiği hâlde hasarın meydana geldiği 2010 yılından yaklaşık yedi yıl sonra görevsizlik kararı verilmesi nedeniyle alacağın İngiliz hukukuna göre zamanaşımına uğramasına, bu nedenle de zararının giderilmesi imkânının elinden alınmasına ilişkindir. Başvurucuya göre süresinde tahkim yoluna başvurmamışından tazminat hakkını kaybetmiştir.

52. Somut olayda hasarın varlığı 19/11/2010 tarihinde tespit edilmiş ve aynı tarihte taşıyana ihbar edilmiştir. Başvurucu, alacağı temlik alan taşıtana hasar bedelini ödeyerek haklarına halef olmuş ve ödediği tazminat bedelini taşıyandan tahsil etmek üzere İcra Müdürlüğünde takipler başlatmıştır. İcra takipleri itiraza uğrayan başvuru 12/4/2012 tarihinde itirazın iptali davası açmıştır. Bu yargılama sonunda tahkim şartının geçerli olduğu tespit edilerek görev yönünden davanın reddine karar verilmiş ve Yargıtay Dairesi 4/12/2017 tarihinde bu kararı onamıştır.

53. Taşıtana ödediği hasar bedeli yönünden alacaklının haklarına halef olduğunu ileri süren başvuru, taraflar arasında düzenlenen sözleşmeler ve eki belgelerin varlığından haberdar olduğu gibi içerikleri hakkında da bilgi sahibidir. Bu durumda alacağını tahsil etmek için başvurusunun önünde iki imkân bulunmaktadır. Bunlardan ilki sözleşme ile belirlenen yabancı tahkim şartına uyarak uyuşmazlığı tahkim yargılaması önüne taşımak, bir diğeri ise sözleşmede tahkim şartı bulunmasına rağmen Türk mahkemelerinin yetkili olduğunu savunarak alacağını Türk mahkemeleri önünde tahsil etmeye çalışmaktır. Başvurucu, Türk mahkemeleri önünde alacağını tahsil etme yönünde kullandığı iradesinin bir sonucu olarak tahkim itirazıyla karşılaşabileceğini, bu nedenle de derece mahkemelerinin görevsizlik kararı verebileceğini öngörebilecek durumdadır.

54. Başvurucu, tahkim yargılamasının Londra'da yapılacak olması nedeniyle İngiliz hukukunun uygulanacağını ve İngiliz hukuk kurallarına göre alacağın zamanaşımına uğrayacağını ileri sürmektedir. Bu nedenle zamanaşımına uğramış bir alacağı tahsil etmek için yabancı tahkim yoluna başvurmamasının anlamsız hâle geldiğini ifade eden başvuru, yabancı tahkim yoluna başvurmaksızın bireysel başvuruda hulumuştur.

55. Yukarıda da değinildiği üzere ikincil inceleme yapan Anayasa Mahkemesinin görevi uyuşmazlıkları ve bu uyuşmazlıklara uygulanacak hukuk kurallarını tespit etmek, yorumlamak ve uygulamak değildir. Bu görev ve yetki kanunlar tarafından belirlenen ve anılan hususlarda uzmanlaşan derece mahkemelerine aittir. Kaldı ki uyuşmazlık konusu alacağın başka bir ülkenin hukuk kurallarına göre zamanaşımına uğrayıp uğramadığının Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıca yargılama süresinin uzunluğu yönünden yapılan şikâyetin makul sürede yargılanma hakkı kapsamında bu bireysel başvuru dosyasından ayrılmasına karar verildiği gibi uzun süre sonra verilen görevsizlik kararının alacağın tahsilini tek başına imkânsız hâle getirdiğine ilişkin bir tespit de yapılamamaktadır. Davanın görev yönünden reddi sonrası yabancı tahkim yargılamasına

başvurabilecek durumda olan başvuruçunun bu yöntemi izleyerek zaman aşımı nedeniyle talep hakkının kalmadığını ispat edebileceği hâlde bu yola başvurmadığı görülmüştür. Bu nedenle en başından beri sözleşmedeki tahkim şartı nedeniyle görevsizlik kararı verilebileceğini öngörebilecek durumda bulunan başvuruçunun görevsizlik kararının uzun süre sonra verilmesi nedeniyle alacağının tahsilinin imkânsız hâle geldiğini yeterince ortaya koyamadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla somut olayda etkin ve elverişli hukuki mekanizmaları kurduğu anlaşılan kamu makamlarının ortaya çıktığı ileri sürülen olumsuz sonuçtan devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında sorumluluğunun olduğu söylenemez. Sonuç olarak tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvuruçunun alacağının tahsil edilemediğine ilişkin şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkına yönelik bir ihlalin olmadığına açık olduğu anlaşılmıştır.

56. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,**

B. Yargılama giderlerinin başvuruçusu üzerinde **BIRAKILMASINA** 8/6/2021 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Basri BAĞCI